

Nyhetsbrev om EU-rätt, nummer 8 för 2023

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	2
Skatterätt.....	2
Direkt effekt ger enskild rätt att välja omsättningsmetoden vid blandad verksamhet.....	2
EU-DOMSTOLEN.....	4
Avgöranden i svenska mål	5
Förslag till avgöranden i svenska mål	5
Institutionell rätt och allmänna principer	5
Ne bis in idem – förbudet mot dubbel lagföring kan även omfatta gärningar omnämnda i domskälen eller som omfattas av förundersökningen	5
Ne bis in idem när förundersökning i annan medlemsstat lagts ner?	8
Processrätt.....	12
Generaladvokaten: Inget EU-rättsligt bevisförbud för Encrochatbevisning.....	12
Skatterätt.....	14
Konkurrensrätt m.m.....	15
Inre marknaden och fri rörlighet	15
Straffrättsligt samarbete	15
Omvandling av villkorlig dom till fängelse?	15
Fem års fängelse som minimistraff för varumärkesintrång oproportionerlig påföljd	17
Civilrättsligt samarbete.....	18
Informationssamhället	18
Arbetsrätt	18
Konsumenträtt.....	18
Migrationsrätt	19
Palestinier som riskerar att avlida eller drabbas av allvarliga hälsoproblem kan omfattas av rätten till asyl	19
Miljörätt	20
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	20
NYA SVENSKA MÅL	21
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	21
FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET	21
Ds - Vissa patenträttsliga frågor	21
Tilläggsskatt för företag i stora koncerner - Prop. 2023/24:32	22
Behöriga myndigheter enligt EU:s förordning om en gemensam digital ingång – lagrådsremiss	22

INLEDNING

Nyhetsbrev nr 8 för år 2023 avser oktober månad. Från EU-domstolen refereras denna gång ett förslag till avgörande från generaladvokaten, nämligen rörande vissa aspekter av Landgericht Berlins begäran om förhandsavgörande angående bl.a. tillåtligheten av bevisning från den fransk-nederländska insatsen som knäckte krypteringsskyddet för meddelanden som utbyts i tjänsten EncroChat. Vidare noteras två avgöranden rörande ne bis in idem och ett asylrättsligt avgörande som rör den särskilda rättsliga situation som palestinier befinner sig i under FN-systemet.

För svensk del noteras bl.a. att Högsta förvaltningsdomstolen på nytt haft att pröva rätten till avdrag för ingående moms i så kallad blandad verksamhet, denna gång med resultatet att svensk bristfällig implementering tillsammans med principen om direkt effekt medför att den näringsidkare som så önskar kan välja fördelning enligt omsättningsmetoden. Vidare noteras att Nils Wahls förordnande som domare i EU-domstolen är på väg att löpa ut, varför Sveriges Domstolar nu uppmanar intresserade att [anmäla sitt intresse](#) av att nomineras till tjänsten – det är ju slutligen medlemsstaterna gemensamt som utser domarna där.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Skatterätt

[Direkt effekt ger enskild rätt att välja omsättningsmetoden vid blandad verksamhet](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 16 oktober 2023 i mål 7254-22 och 7255-22, Volkswagen Finans, förklarat att en beskattningsbar person inte kan vägras att använda en sådan omsättningsbaserad beräkningsmetod som anges i artikel 174 i mervärdesskattedirektivet för att bestämma andelen avdragsgill ingående mervärdesskatt avseende gemensamma kostnader vid blandad verksamhet. Den som bedriver en mervärdesskattepliktig verksamhet har rätt att dra av ingående skatt som hänför sig till förvärv av varor och tjänster som används i verksamheten. Ingående skatt som hänför sig till förvärv som används i verksamhet som är undantagen från skatteplikt får däremot inte dras av. Om en beskattningsbar person bedriver både skattepliktig och undantagen verksamhet (s.k. blandad verksamhet) och förvärvar varor och tjänster som används gemensamt i båda dessa verksamheter medges avdrag endast för den del av den ingående skatten som hänför sig till den skattepliktiga verksamheten. Om denna del inte kan fastställas får enligt de svenska bestämmelserna avdragsbeloppet bestämmas genom uppdelning efter skälig grund.

Volkswagen Finans Sverige AB bedriver blandad verksamhet. Omsättningen i den skattepliktiga verksamheten härrör huvudsakligen från försäljning och leasing av bilar. Omsättningen i den undantagna verksamheten utgörs huvudsakligen av intäkter från försäkrings- och finansieringsverksamhet. Bolaget begärde att den avdragsgilla andelen av den ingående skatten avseende sådana kostnader som var gemensamma för bolagets verksamheter för åren 2010 och 2011 skulle fastställas

med omsättningen i de olika verksamheterna som fördelningsgrund. Enligt bolagets beräkningar innebar det att i stort sett hela den ingående skatten (drygt 95 procent) var avdragsgill. Skatteverket avlog bolagets begäran och bestämde att den avdragsgilla andelen i stället skulle beräknas med stöd av en s.k. sektoriserad fördelningsmetod, som baserades på varje sektors andel av det totala antalet ingångna avtal och finansierat belopp. Detta innebar att avdrag medgavs för cirka två tredjedelar av den ingående skatten avseende de gemensamma kostnaderna. Som grund för beslutet anförde Skatteverket att den sektoriserade metoden på ett mer exakt sätt återspeglar resursförbrukningen i bolagets verksamheter samt att de svenska bestämmelserna är förenliga med det bakomliggande direktivet.

Underinstanserna godtog Skatteverkets linje.

Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd såvitt avser frågan om det är förenligt med EU-rätten att med stöd av bestämmelserna i 8 kap. 13 § mervärdesskattelagen (1994:200) inte medge att en skattskyldig använder en sådan omsättningsbaserad beräkningsmetod som anges i artikel 174 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) för att fastställa andelen avdragsgill ingående mervärdesskatt avseende gemensamma kostnader vid blandad verksamhet och i stället bestämma att en annan metod ska användas.

I mervärdesskattedirektivet finns bestämmelser om proportionellt avdrag vid gemensamma förvärv i artiklarna 173–175. Enligt artikel 173.1 första stycket gäller att när varor och tjänster används av en beskattningsbar person såväl för transaktioner vilka medför rätt till avdrag för mervärdesskatt, som för transaktioner som inte medför rätt till avdrag, ska bara den andel av mervärdesskatten vara avdragsgill som kan hänföras till de förstnämnda transaktionerna. I andra stycket anges att den avdragsgilla andelen ska bestämmas i enlighet med artiklarna 174 och 175 för alla transaktioner som utförs av den beskattningsbara personen. Av artikel 174 framgår att den avdragsgilla andelen ska beräknas utifrån hur stor del av den beskattningsbara personens omsättning som kan hänföras till transaktioner som medför rätt till avdrag. Medlemsstaterna har dock enligt artikel 173.2 möjlighet att införa även andra metoder för att beräkna den avdragsgilla andelen.

Medlemsstaterna får bl.a. tillåta eller ålägga den beskattningsbara personen att göra avdraget på grundval av användningen av alla eller en del av varorna och tjänsterna (punkt c). Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2014 ref. 18 I uttalat att skälig grund för uppdelning enligt 8 kap. 13 § mervärdesskattelagen t.ex. kan vara omsättningen, men att annan fördelningsgrund ska användas om denna ger ett mer exakt resultat. Domstolen uttalade också att den flexibilitet som kännetecknar den nämnda bestämmelsen har en motsvarighet i den EU-rättsliga regleringen samt att i den mån avdraget bestäms med tillämpning av artikel 173.2 i mervärdesskattedirektivet är medlemsstaterna skyldiga att ta hänsyn till syftet med och systematiken i direktivet.

Huvudregeln enligt artiklarna 173.1 och 174 i direktivet är alltså att avdrag för ingående skatt avseende gemensamma kostnader vid blandad verksamhet ska beräknas utifrån omsättningen. I artikel 173.2 anges därutöver ett antal alternativa metoder för beräkningen som är frivilliga för medlemsstaterna att införa. En av dessa är enligt punkt c att göra avdraget på grundval av användningen. EU-domstolen har slagit fast att bestämmelserna i artikel 173.2 utgör undantag från huvudregeln om att omsättningsmetoden ska tillämpas och att det därför inte är tillåtet för

medlemsstaterna att med stöd av den artikeln införa en lagstiftning som rent allmänt avviker från huvudregeln. Däremot får medlemsstaterna föreskriva att det i första hand är en av de metoder som anges i artikel 173.2 som ska användas för en viss transaktion. En förutsättning för att en sådan annan metod ska få tillämpas är att den valda metoden säkerställer att den avdragilla andelen kan fastställas mer exakt än med omsättningsmetoden.

Till skillnad från i direktivet anges i 8 kap. 13 § mervärdesskattelagen inga konkreta metoder för hur avdrag för ingående skatt ska proportioneras mellan olika verksamheter, utan det föreskrivs endast att detta ska göras genom uppdelning efter skälig grund. Frågan är om denna bestämmelse kan anses på ett korrekt sätt införliva direktivregleringen, och särskilt om Sverige genom bestämmelsen kan anses ha utnyttjat möjligheten att införa den beräkningsmetod som anges i artikel 173.2 c i nationell rätt. Bestämmelsen om uppdelning efter skälig grund har sin bakgrund i den äldre lagen (1968:430) om mervärdesskatt och har inte utformats i syfte att införliva den unionsrättsliga regleringen. Bestämmelsens formulering öppnar i och för sig ändå för att fördelningen kan göras med tillämpning av någon av de metoder som anges i direktivet. Av bestämmelsen framgår dock inte att omsättningsmetoden ska användas som huvudregel och det anges inte heller för vilka transaktioner som en annan metod ska eller får användas. Bestämmelsen kan därför inte anses uppfylla de krav på tydlighet, precision och klarhet som EU-domstolen har ställt upp för att ett införlivande ska anses ha skett på ett godtagbart sätt. **Eftersom det därmed inte finns någon bestämmelse som genomför artikel 173.2 c i svensk rätt saknas grund för att, mot den enskildes vilja, tillämpa den metod som anges där för att bestämma andelen avdragsgill ingående skatt vid blandad verksamhet.** Inte heller direktivets huvudregel kan anses vara korrekt införlivad i svensk rätt. Det bristfälliga genomförandet kan vidare inte läkas genom att bestämmelsen om uppdelning efter skälig grund i alla situationer tolkas EU-konformt på så sätt att den blir förenlig med huvudregeln i direktivet. En sådan tolkning skulle nämligen innebära att omsättningsmetoden alltid ska tillämpas, oavsett om detta leder till ett skäligt resultat, vilket inte kan anses vara förenligt med bestämmelsens ordalydelse. Artiklarna 173.1 och 174 i direktivet får dock anses ha **direkt effekt**. Det innebär att en enskild som så önskar kan stödja sig direkt på bestämmelserna i dessa artiklar för att få den avdragsgilla andelen ingående skatt fastställd med tillämpning av direktivets omsättningsmetod.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under september 2023 meddelat [27 domar](#) i mål om förhandsavgörande eller fördragsbrott och som publicerats i rättsfallssamlingen, varav inga domar från stora avdelningen. Ingen av de domar som meddelats rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna lämnat [elva förslag](#) till avgöranden i samma kategorier av mål. Inget av dessa förslag rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats angående ett antal av dessa avgöranden och förslag, men ofta även om annat av mer generellt intresse.

För närvarande har svensk domstol begärt förhandsavgörande i [fyra mål](#) som är anhängiga vid EU-domstolen. Information om dessa mål återfinns i länken i föregående mening. Länken ger tillgång till EUT-meddelandet om begäran om förhandsavgörande eller själva begäran om förhandsavgörande. Där framgår respektive domstols fråga eller frågor och det resonemang som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande.

Avgöranden i svenska mål

Förslag till avgöranden i svenska mål

Institutionell rätt och allmänna principer

[Ne bis in idem – förbudet mot dubbel lagföring kan även omfatta gärningar omnämnda i domskälen eller som omfattas av förundersökningen](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 12 oktober 2023 i mål C-726/21, Inter Consulting, prövat en begäran om förhandsavgörande från Županijski sud u Puli-Pola (Distriktsdomstolen i Pula, Kroatien) angående tolkningen av artikel 54 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och av artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Begäran har framställts i ett brottmål mot GR, HS och IT, där dessa tre personer står åtalade för att i Kroatien ha gjort sig skyldiga till gärningar som bestått i att de missbrukat sin förtroendeställning i samband med affärstransaktioner, vilket i kroatisk rätt är straffbelagt som trolöshet mot huvudman. Åtalet avser dels fullbordat brott, dels anstiftan av respektive medhjälp till brott.

Vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet var GR styrelseledamot i bolaget Skiper och i bolaget Interco, sedermera INTER Consulting. GR var även delägare i bolaget Rezidencija Skiper och ägde aktier i bolaget Alterius. HS var för sin del styrelseordförande i Interco och ägde också aktier i Alterius, medan IT utförde fastighetsvärderingar. Kroatisk åklagare väckte åtal mot GR, HS och IT samt mot Interco. I stämningsansökan gjorde åklagaren gällande dels att GR och Interco hade gjort sig skyldiga till trolöshet mot huvudman, dels att HS och IT hade gjort sig skyldiga till anstiftan av respektive medhjälp till detta brott.

Av den kroatiska åklagarens stämningsansökan, såsom den återges i begäran om förhandsavgörande, framgår att GR och HS mellan december 2004 och juni 2006 agerade i syfte att Interco skulle förvärva fastigheter på ett antal till varandra angränsande tomter i kommunen Savudrija (Kroatien), där Skiper Hoteli planerade att genomföra ett fastighetsprojekt i form av turistbostäder. GR och HS hade därefter agerat på så sätt att Skiper Hoteli köpte tillbaka dessa fastigheter av Interco till ett pris som klart översteg marknadspriset, så att Interco fick en otillbörlig fördel på Skiper Hotelis bekostnad. Det framgår vidare att GR och HS mellan november 2004 och november 2005 även agerade i syfte att GR och andra bolag som företrädades av henne skulle genomföra en försäljning av GR:s och nämnda bolags aktieinnehav i Alterius till Skiper Hoteli, och detta till ett pris som var betydligt högre än aktiernas reella värde, eftersom de tillgångar som ursprungligen tillförts Alterius bestod av

fastigheterna som uppförts på till varandra angränsande tomter i kommunen Savudrija. GR och HS lät i detta syfte, genom Rezidencia Skiper och med IT:s medverkan, göra en värdering av de aktuella fastigheterna som utvisade ett för högt värde. Åtalet i det kroatiska brottmålet bifölls.

Av begäran om förhandsavgörande framgår att en brottmålsprocess även hade inletts i Österrike rörande samma gärningar. Österrikisk åklagare hade inletts en förundersökning mot två personer som tidigare ingått i ledningen för banken Hypo Alpe-Adria-Bank International samt mot GR och HS i egenskap av medhjälpare till dessa två tidigare ledningspersoner. Åklagarmyndigheten väckte åtal. I stämningsansökan gjorde åklagaren gällande att de tidigare ledningspersonerna hade gjort sig skyldiga till trolöshet mot huvudman genom att mellan september 2002 och juli 2005 ha beviljat krediter till Rezidencia Skiper och Skiper Hoteli på sammanlagt minst 105 miljoner euro utan att iaktta kraven i fråga om täckning med eget kapital och bedömning av kreditens användning. Inte heller hade de tilltalade, i samband med att de beviljade krediterna, tagit hänsyn till att det i kreditärendet helt saknades dokumentation i fråga om de aktuella projektens konkreta genomförande och att det därmed inte fanns tillräckligt underlag för att bedöma kreditrisken. De hade därvid även bortsett både från att de säkerheter som ställts av de kredittagande bolagen var otillräckliga och från att bolagen hade en bristande återbetalningsförmåga. Åtalet mot GR och HS avsåg att de, genom att ansöka om dessa krediter, hade anstiftat de tidigare ledningspersonerna att begå det åtalade brottet eller främjat detta. Stämningsansökan omfattade även överprisförsäljningen av fastigheter till Skiper Hoteli via Alterius och tvivelaktiga betalningar av projektledningskostnader. Landesgericht Klagenfurt biföll delvis åtalet mot de två tidigare ledningspersonerna i Hypo Alpe-Adria Bank och fann att de hade gjort sig skyldiga till trolöshet mot huvudman genom att ha godkänt en av de krediter som beviljats Skiper Hoteli, som uppgick till ett belopp av över 70 miljoner euro. Däremot ogillade den åtalet mot GR och HS avseende anstiftan av eller medhjälp till de brottsliga gärningar som de tidigare ledningspersonerna i Hypo Alpe-Adria Bank åtalats för. Domen vann laga kraft.

Den hänskjutande domstolen har därutöver lämnat följande uppgifter. I den lagakraftvunna domen i det österrikiska brottmålet frikändes HS från ansvar för den gärning han åtalats för, det vill säga att han under perioden från början av år 2002 till början av juli 2005, genom att vid upprepade tillfällen ge in kreditansökningar och tillhörande dokumentation, hade förmått de två tidigare ledningspersonerna i Hypo Alpe-Adria Bank att begå vissa brott, bland annat det som bestod i att de hade beviljat den aktuella krediten trots att det i kreditärendet inte fanns tillräcklig projektdokumentation och utan att det gjorts någon prognos av kredittagarens återbetalningsförmåga. I samma dom frikändes GR från ansvar för den gärning hon i sin tur hade åtalats för, det vill säga att hon under perioden från den 9 augusti 2003 till början av juli 2005 hade medverkat till de åtalade ledningspersonernas brottslighet på så sätt att hon i egenskap av företagsledare i Rezidencija Skiper och Skiper Hoteli ansökte om krediter, inbegripet den aktuella krediten, genom att föra förhandlingar i detta syfte samt inge kreditansökan och underteckna kreditavtalet, vilket hade gett upphov till den skada som Hypo Alpe-Adria Bank lidit. Det framgår i detta avseende av domskälen i den lagakraftvunna domen i det österrikiska brottmålet att Skiper Hoteli använde den aktuella krediten för att förvärva tillgångar och bolagsandelar till

betydligt högre priser än marknadspriserna. Den hänskjutande domstolen anser att nyss nämnda omständigheter, vilka återges i domslutet och i domskälen i den lagakraftvunna domen i det österrikiska brottmålet, måste kopplas till den förundersökning som åklagarmyndigheten i Klagenfurt hade bedrivit mot GR och HS och som avsåg andra gärningar än dem som var föremål för åtal i det österrikiska brottmålet, för vilka de frikändes från ansvar i domen i det målet. Eftersom dessa gärningar var identiska med dem som angetts i den kroatiska åklagarens stämningsansökan undersökte nämligen åklagarmyndigheten i Klagenfurt huruvida de aktuella fastigheterna och bolagsandelarna, vilka förvärvats med hjälp av den aktuella krediten, hade förvärvats till för högt pris vid genomförandet av det av Skipper Hoteli planerade fastighetsprojektet. Åklagarmyndigheten i Klagenfurt inledde därför en förundersökning angående dessa omständigheter, men beslutade att lägga ned den i den del som avsåg GR och HS. I samband med detta skickade åklagarmyndigheten i Klagenfurt endast en underrättelse till GR och HS där det angavs att de inte längre omfattades av förundersökningen angående det så kallade Skipper-ärendet, då åklagaren hade beslutat att lägga ned förundersökningen mot dem beträffande brottet trolöshet mot huvudman, vilket innebar att åtalet mot dem inte omfattade detta brott och således inte fanns med bland åtalspunkterna i den österrikiske åklagarens stämningsansökan. Som skäl för beslutet angavs bristande bevisning, särskilt om att GR och HS handlat i syfte att tillfoga huvudmannen skada, eller brist på tillräckliga konkreta bevis för att de begått en straffbelagd gärning. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 54 i tillämpningskonventionen, jämförd med artikel 50 i stadgan, ska tolkas så på så sätt att det vid bedömningen av huruvida principen *ne bis in idem* har iakttagits endast ska tas hänsyn till gärningar angivna i gärningsbeskrivningen i en av behörig myndighet upprättad stämningsansökan i ett brottmål i en annan medlemsstat och gärningar angivna i domslutet i den lagakraftvunna domen i nämnda brottmål, eller om **hänsyn även ska tas till samtliga gärningar som anges i domskälen i denna dom, inbegripet gärningar som omfattades av förundersökningen men sedermera kom att utelämnas** i stämningsansökan i brottmålet.

Domstolen fann efter sin analys av artikel 54 i tillämpningskonventionen att det vid bedömningen av huruvida principen *ne bis in idem* i den artikeln har iakttagits är den nationella domstolen i den andra medlemsstaten skyldig att beakta inte bara gärningar angivna i domslut eller motsvarande del av andra beslut och inlagor som överlämnats av den första medlemsstaten, utan även gärningar angivna i domskäl eller motsvarande del av andra beslut eller inlagor samt all relevant information om gärningar som legat till grund för en tidigare – genom lagakraftvunnen dom eller motsvarande – avslutad brottmålsprocess i den första medlemsstaten. För att det ska föreligga hinder mot en ny prövning krävs dels att det finns en tidigare lagakraftvunnen dom eller motsvarande (*bis-villkoret*), dels att samma gärning legat till grund för den tidigare domen eller motsvarande och för senare lagföring eller dom eller motsvarande (*idem-villkoret*). Vad beträffar *bis-villkoret* gäller, för det första, att det krävs att det föreligger ett slutligt åtalshinder för att det ska kunna anses att en persons ansvar för de gärningar som han eller hon anklagas för har "prövats genom lagakraftgående dom", i den mening som avses i artikel 54 i

tillämpningskonventionen. Dom eller motsvarande beslut som, enligt nationell rätt i den medlemsstat som inlett en brottmålsprocess mot en person, inte medför att slutligt åtalshinder föreligger i den staten kan inte utgöra hinder mot att eventuellt inleda eller återuppta en brottmålsprocess avseende samma gärning mot denna person i en annan medlemsstat. Vid prövningen av huruvida ett beslut av åklagare om att lägga ned delar av förundersökningen på grund av bristande bevisning kan anses utgöra en lagakraftvunnen dom eller motsvarande varigenom en persons ansvar har prövats, i den mening som avses i artikel 54 i tillämpningskonventionen, måste det fastställas dels huruvida detta beslut fattades efter en bedömning i sak av ärendet, dels om beslutet utgör ett slutligt hinder mot åtal i det land där det meddelats. När det gäller idem-villkoret ska bedömningen utgå från vad som bildar en uppsättning konkreta omständigheter som avser i allt väsentligt samma händelseförlopp, eftersom de involverar samma gärningsman och är ouppslösligt förbundna med varandra i tid och rum.

Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 54 i tillämpningskonventionen, jämförd med artikel 50 i stadgan, ska tolkas så på så sätt att det vid bedömningen av huruvida principen *ne bis in idem* har iakttagits ska tas hänsyn till inte bara gärningar angivna i gärningsbeskrivningen i en av behörig myndighet upprättad stämningsansökan i ett brottmål i en annan medlemsstat och gärningar angivna i domslutet i den lagakraftvunna domen i nämnda brottmål, utan även till gärningar angivna i domskälen i denna dom och gärningar som omfattats av förundersökningen men sedermera kommit att utelämnas i stämningsansökan i brottmålet samt all relevant information om gärningar som legat till grund för en tidigare – genom lagakraftvunnen dom eller motsvarande – avslutad brottmålsprocess i den första medlemsstaten.

[Ne bis in idem när förundersökning i annan medlemsstat lagts ner?](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 19 oktober 2023 i mål C-147/22, Központi Nyomozó Főügyészség, prövat en begäran om förhandsavgörande från Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) angående tolkningen av artikel 54 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet (tillämpningskonventionen) och av artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Begäran har framställts i ett brottmål som inletts i Ungern mot Terhelt⁵, en ungersk medborgare, huvudsakligen på grund av korruption som det redan har väckts åtal för i Österrike, ett åtal som sedan lagts ned av dess centrala åklagarmyndighet.

Ett straffrättsligt förfarande inleddes i Österrike mot två österrikiska medborgare på grund av misstanke om penningtvätt, förskingring och korruption, och mot den tilltalade på grund av misstanke om korruption. Utredningarna avsåg omständigheter som inträffade mellan år 2005 och år 2010 och som rörde misstankar om bestickning av offentliga tjänstemän genom flera bolag etablerade i olika medlemsstater i syfte att påverka det beslut som skulle fattas inom ramen för ett förfarande för offentlig upphandling avseende tillhandahållande av nya tåg till två tunnelbanelinjer i Budapest. Det var bland annat fråga om överföringar till ett sammanlagt belopp av flera miljoner euro som betalades som ersättning för konsulttjänster vilka man misstänkte aldrig hade tillhandahållits. Den tilltalade, som påstods vara medveten om att konsultavtalen var fiktiva och om deras verkliga syfte, misstänktes för att i syfte att

erhålla det offentliga kontraktet ha försökt muta den eller de personer som kunde påverka beslutsfattarna såvitt avser det kontraktet. Närmare bestämt påstods den tilltalade, mellan den 5 april 2007 och den 8 februari 2010, ha gjort ett antal betalningar på sammanlagt mer än sju miljoner euro från ett företag till offentliga tjänstemän som därmed gjorde sig skyldiga till passivt mutbrott och som förblev okända. Misstankarna mot den tilltalade grundade sig på uppgifter som hade lämnats av Serious Fraud Office (Förenade kungariket) (SFO) inom ramen för en framställan om rättslig hjälp avseende en utredning av en brittisk koncern, på en analys av bankuppgifter avseende ett österrikiskt bolag vilka österrikisk åklagare hade beslutat skulle företes samt på uppgifter som framkommit under förhör med de österrikiska misstänkta, vilka hördes som vittnen. Den tilltalade förhördes inte i egenskap av misstänkt inom ramen för den utredning som genomfördes av österrikisk åklagare, eftersom han inte kunde anträffas. Förundersökningen lades ned då brott inte kunde styrkas.

Ungersk åklagare väckte vid den hänskjutande domstolen åtal för korruption mot den tilltalade. Den hänskjutande domstolen ansåg att de korruptionsbrott som den tilltalade anklagades för var desamma som de som redan varit föremål för utredningar som genomförts i Österrike, och avskrev målet med hänvisning till principen *ne bis in idem*. Beslutet upphävdes och målet återförvisades till den hänskjutande domstolen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida principen *ne bis in idem* i artikel 54 i tillämpningskonventionen, jämförd med artikel 50 i stadgan, ska tolkas så, att ett beslut om frikännande av en misstänkt som har meddelats i en första medlemsstat efter en förundersökning som huvudsakligen avser korruption, ska anses utgöra ett lagakraftvunnet avgörande i den mening som avses i dessa artiklar, när den misstänkte med avseende på samma gärningar är föremål för ett nytt straffrättsligt förfarande i en annan medlemsstat och

- beslutet om frikännande har fattats av åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten utan att något straff har utdömts och utan medverkan av domstol och har motiverats med att det inte kan styrkas att den misstänkte har begått det brott som denne anklagas för,
- åklagarmyndigheten enligt den nationella rätt som är tillämplig i den första medlemsstaten, trots att ett sådant beslut om frikännande vunnit laga kraft, har möjlighet att fortsätta handläggningen av förfarandet på strikt definierade villkor, såsom att det uppkommit nya betydelsefulla omständigheter eller bevis, under förutsättning att brottet under alla omständigheter inte är preskriberat, och
- åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten under förundersökningen samlade in uppgifter, dock utan att förhöra den misstänkte, som är medborgare i en annan medlemsstat, i egenskap av misstänkt, eftersom förundersökningen, som hade karaktären av tvångsmedel och som syftade till att lokalisera denne, slutligen inte hade gett något resultat.

EU-domstolen konstaterade inledningsvis att den hänskjutande domstolens fråga bygger på att den funnit att det är fråga om samma gärning, så att **idem-villkoret är uppfyllt**.

När det gäller frågan om det finns ett tidigare lagakraftvunnet avgörande (*bis-villkoret*) anförde domstolen att det av fast praxis följer att för att en persons ansvar ska anses ha "prövats genom lagakraftägend dom" i den mening som avses i artikel

54 i tillämpningskonventionen, krävs att det föreligger ett "definitivt hinder" mot att väcka åtal till följd av antagandet av det aktuella straffrättsliga avgörandet, såsom i förevarande fall ett beslut om frikännande. Vidare ska det prövas huruvida nämnda avgörande har meddelats efter en "bedömning i sak av målet".

Ett beslut av en åklagarmyndighet, genom vilka straffrättsliga förfaranden i en medlemsstat slutgiltigt avslutas, utan att någon påföljd utdöms och trots att sådana beslut fattas utan medverkan av domstol och inte har formen av en dom kan uppfylla dessa villkor, i den mån ett sådant beslut enligt lagstiftningen i den medlemsstaten är avsedd att omfattas av principen *ne bis in idem*. När det först gäller frågan om "definitivt hinder" noterade domstolen att det förhållandet att förundersökningen enligt österrikisk rätt på strikt definierade villkor – då nya omständigheter eller bevis framkommer eller i de fall där den misstänkte inte har förhörts eller varit föremål för tvångsmedel i anledning av gärningen – kan återupptas, trots ett beslut att lägga ned den på grund av att brott inte kan styrkas, innebär inte att beslutet att lägga ned förundersökningen inte ska anses ha vunnit laga kraft. Det rör sig i sådana fall om att ett nytt förfarande inleds, snarare än att det gamla fortsätter. Trots de omständigheter som anges i frågans två första strecksatser är således villkoret om att det föreligger ett "definitivt hinder" mot att väcka åtal uppfyllt.

När det gäller villkoret att avgörandet ska ha meddelats efter en prövning i sak konstaterade domstolen att frågan var om den österrikiska åklagarens beslut att avsluta det straffrättsliga förfarandet ska anses ha antagits efter en "**ingående utredning**", i den mening som avses i domen av den 29 juni 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483), så att beslutet kan anses ha meddelats efter en bedömning i sak såsom krävs enligt artikel 54 i tillämpningskonventionen med hänsyn till de omständigheter som den hänskjutande domstolen har hänvisat till i sin tredje fråga och som återges i den tredje strecksatsen i punkt 25 ovan. Nämnda omständigheter som det har hänvisats till är att åklagarmyndigheten under förundersökningen samlade in uppgifter i samband med en framställan om rättslig hjälp och efter att ha fått tillgång till bankkonton och hållit förhör med två andra misstänkta, men inte förhörde den tilltalade, eftersom den utredningsåtgärd som hade karaktären av tvångsmedel och som syftade till att lokalisera denne slutligen visade sig vara resultatlös. Österrikisk åklagare hade under en förundersökning som pågick i mer än två år, fått tillgång till bankkonton i samband med en framställan om rättslig hjälp från brittiska myndigheter, det vill säga SFO, och till andra bankkonton, och hört två andra misstänkta österrikiska medborgare. Den österrikiska regeringen har i sitt skriftliga yttrande dessutom påpekat att Österrikes federala myndighet för förebyggande och bekämpning av korruption har analyserat de kassaflöden som identifierats till följd av tillgången till nämnda bankkonton. Efter ett samordningsmöte med Eurojust i maj 2014 informerade SFO österrikisk åklagare om att det inte fanns några nya bevis som innebar att en viss offentlig tjänsteman i Ungern kunde identifieras, eftersom tillgång till konton, såväl i Slovakien som i Cypern, inte medförde att några uppgifter framkom i detta avseende. Det har dessutom enligt den österrikiska regeringen visat sig vara tveksamt om överföringen av uppgifter om konton som SFO begärt från Liechtenstein skulle kunna ge ytterligare klargöranden. I november 2014 upplyste Eurojust österrikisk åklagare om att de ungerska rättsliga myndigheternas utredningar inte heller hade kunnat bekräfta brottsmisstankarna. Det förhållandet att den misstänkte inte hörts innan förundersökningen lades ned

innebär inte med nödvändighet att den utredning som åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten genomfört inte var tillräckligt ingående eller detaljerad. Rent allmänt är det **endast i undantagsfall** som den andra medlemsstaten kan dra slutsatsen att det inte har gjorts någon ingående utredning i den första medlemsstaten, det vill säga när det är uppenbart att så är fallet enligt tillämplig nationell rätt i den första medlemsstaten. Om åklagarmyndigheten i den andra medlemsstaten hyser **allvarliga och konkreta tvivel** om huruvida den utredning som åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten genomfört är ingående eller tillräckligt detaljerad mot bakgrund av de faktiska omständigheter och den bevisning som den åklagarmyndigheten hade tillgång till under förundersökningen eller som åklagarmyndigheten faktiskt hade kunnat förfoga över genom att vidta de utredningsåtgärder som rimligen krävs med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, ska åklagarmyndigheten i den andra medlemsstaten **kontakta åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten för att begära bistånd**, särskilt med avseende på tillämplig nationell rätt och de skäl som legat till grund för det beslut om frikännande som antagits till följd av denna förundersökning, genom att exempelvis använda sig av den samarbetsmekanism som föreskrivs i detta syfte i artikel 57 i tillämpningskonventionen.

Efter att ha påmint om att det ankommer på den hänskjutande domstolen att, utifrån EU-domstolens svar på begäran om förhandsavgörande, bedöma att bedöma huruvida utredningen ska anses vara ingående mot bakgrund av samtliga relevanta omständigheter, lämnade den följande svar:

Principen *ne bis in idem* i artikel 54 i tillämpningskonventionen, jämförd med artikel 50 i stadgan, ska tolkas så, att ett beslut om frikännande av en misstänkt som har meddelats i en första medlemsstat efter en förundersökning som huvudsakligen avser korruption, ska anses utgöra ett lagakraftvunnet avgörande i den mening som avses i dessa artiklar, när den misstänkte med avseende på samma gärningar är föremål för ett nytt straffrättsligt förfarande i en annan medlemsstat och

- beslutet om frikännande har fattats av åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten utan att något straff har utdömts och utan medverkan av domstol och har motiverats med att det saknas bevis för att den misstänkte har begått det brott som denne anklagas för,

- åklagarmyndigheten enligt den nationella rätt som är tillämplig i den första medlemsstaten, trots att ett sådant beslut om frikännande vunnit laga kraft, har möjlighet att fortsätta handläggningen av förfarandet på strikt definierade villkor, såsom att det uppkommit nya betydelsefulla omständigheter eller bevis, under förutsättning att brottet under alla omständigheter inte är preskriberat, och

- åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten under förundersökningen samlade in uppgifter, dock utan att förhöra den misstänkte, som är medborgare i en annan medlemsstat, eftersom förundersökningen, som hade karaktären av tvångsmedel och som syftade till att lokalisera denne, slutligen inte hade gett något resultat,

varvid den omständigheten att åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten inte har förhört den misstänkte kan beaktas av åklagarmyndigheten i den andra medlemsstaten bland andra relevanta omständigheter som tyder på att det inte har gjorts någon ingående förundersökning i den första medlemsstaten, dock under förutsättning att det visas att det, under omständigheterna i det aktuella fallet,

rimligen ankom på åklagarmyndigheten i den första medlemsstaten att vidta en utredningsåtgärd för att säkerställa att den misstänkte faktiskt förhördes, vilket uppenbarligen hade kunnat innebära att nya faktiska omständigheter eller ny bevisning framkom som i väsentlig mån kunde ifrågasätta huruvida ett beslut om frikännande var välgrundat.

Processrätt

Generaladvokaten: Inget EU-rättsligt bevisförbud för Encrochatbevisning

Generaladvokaten Tamara Čapeta har den 26 oktober 2023 lämnat sitt förslag till avgörande i mål C-670/22, Staatsanwaltschaft Berlin, angående en begäran om förhandsavgörande från Landgericht Berlin (Tyskland) rörande tolkningen av artikel 6.1 i direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området. Målet vid den nationella domstolen rör allvarlig narkotikabrottslighet. Det straffrättsliga förfarandet i det nationella målet har sitt upphov i en brottsutredning som inleddes i Frankrike och som fortsatte som en gemensam insats mellan Frankrike och Nederländerna, vid vilken man avlyssnade lokaliserings-, trafik- och kommunikationsuppgifter, inbegripet text och bilder, som överfördes under pågående chattar mellan Encrochat-nätverkets användare. Den gemensamma insatsen utvecklade programvara i form av en trojan som laddades upp på servern i Roubaix under våren 2020 och därifrån installerades på terminalutrustning genom en simulerad uppdatering. Tribunal correctionnel de Lille (Brottmålsdomstolen i Lille, Frankrike) gav tillstånd för insamlingen av kommunikationsuppgifterna. Encrochat-användare i 122 länder påverkades av avlyssningen, inbegripet omkring 4 600 användare i Tyskland. Eurojust informerade övriga länder om de övervakningsåtgärder som den franska polisen planerade och det tilltänkta överlämnandet av uppgifter. Företrädarna för den federala kriminalpolisen i Tyskland och åklagarmyndigheten i Frankfurt meddelade sitt intresse av de uppgifter som samlades in om tyska användare. Åklagarmyndigheten i Frankfurt inledde en förundersökning mot okända personer. De uppgifter som hade samlats in av den fransk-holländska utredningsgruppen tillgängliggjordes för bland annat tyska myndigheter. Inom ramen för den tyska förundersökningen mot okända personer begärde åklagarmyndigheten i Frankfurt genom en europeisk utredningsorder tillåtelse av de franska myndigheterna att använda Encrochat-uppgifterna i straffrättsliga förfaranden. Begäran grundades på en misstanke om olaglig handel med betydande mängder narkotika som hade utförts av ännu oidentifierade personer. Det misstänktes emellertid att de ingick i en organiserad kriminell grupp i Tyskland som använde sig av Encrochat-telefoner. Brottmålsdomstolen i Lille (Frankrike) godkände den europeiska utredningsordern om överlämnande och användning vid domstol av de tyska användarnas Encrochat-uppgifter. På grundval av det mottagna bevismaterialet separerade åklagarmyndigheten i Frankfurt de utredningar som skulle genomföras avseende enskilda Encrochat-användare. Utredningarna tilldelades lokala åklagarmyndigheter. Staatsanwaltschaft Berlin (åklagarmyndigheten i Berlin, Tyskland) åtalade M.N. för flera fall av olaglig handel med betydande mängder narkotika och olagligt innehav av betydande mängder narkotika i Tyskland. Detta straffrättsliga förfarande är för närvarande anhängigt vid den hänskjutande domstolen.

Den hänskjutande domstolen ställde en rad frågor till EU-domstolen. Av dessa rapporteras här kortfattat två av dessa.

Den första frågan som rapporteras rör **tolkningen av artikel 6.1 b i direktivet**. Där anges att den utfärdande myndigheten endast får utfärda en utredningsorder om den eller de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern kunde ha begärts under samma förutsättningar i ett liknande inhemskt ärende, ett villkor som generaladvokaten framhåller syftar till att den europeiska utredningsordern inte ska utfärdas i strid med den utfärdande statens lagstiftning. Eftersom brottsutredningen eller det efterföljande straffrättsliga förfarandet äger rum i den utfärdande staten, är dessa villkor i sista hand avsedda att skydda de tilltalade eller misstänkta personernas rättigheter. Huruvida dessa villkor är uppfyllda får enligt artikel 14.2 i direktivet prövas endast i talan som väcks i den utfärdande staten. Den utfärdande myndigheten ska alltså pröva om den utredningsåtgärd som anges i den europeiska utredningsordern existerar i nationell rätt och på vilka villkor den kan begäras. Vad avses då med ett liknande inhemskt ärende när en europeisk utredningsorder utfärdas för överlämnande av befintligt bevismaterial?

Innan generaladvokaten gick närmare in på den bedömningen tog hon upp det förhållandet att tyska Bundesgerichtshof vid sin prövning av en liknande fråga ansett att överlämnande av befintligt bevismaterial inte utgör en utredningsåtgärd som sådan och därför inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6.1.b i direktivet. Hon delar inte den uppfattningen - i artikeln anges enligt henne ett villkor för utfärdande av en europeisk utredningsorder utan att åtskillnad görs mellan de båda typer av åtgärder som anges i artikel 1 i samma direktiv. Enligt dess lydelse är utredningsåtgärder genom vilka det begärs att redan befintligt bevismaterial ska överlämnas inte uteslagna från dess tillämpningsområde. Artikel 6.1 b i direktiv 2014/41 är därför också tillämplig på en europeisk utredningsorder som utfärdas för överlämnande av befintligt bevismaterial, såsom i förevarande mål. När det gäller begreppet "liknande inhemskt ärende" menar generaladvokaten att, när det gäller överlämnande av befintligt bevismaterial, den nationella motsvarigheten är "ett ärende där bevismaterial överlämnas från ett straffrättsligt förfarande till ett annat inom Tyskland". En sådan tolkning bekräftas enligt generaladvokaten av lydelsen i artikel 6.1 b där det anges att "den eller de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern" (hennes kursivering) måste kunna begäras i ett inhemskt ärende. Huruvida det är möjligt att överlämna bevismaterial bestående av avlyssnad kommunikation som har samlats in för en brottsutredning eller ett straffrättsligt förfarande till en annan brottsutredning eller ett annat straffrättsligt förfarande är en fråga för tysk rätt. Det är inte en fråga som avgörs av själva direktiv 2014/41. I den mån det i nationell rätt fastställs villkor för överlämnandet av bevismaterial mellan straffrättsliga förfaranden kan den underliggande åtgärden vara relevant. Direktiv 2014/41 kräver emellertid inte, utan utgör enligt generaladvokaten snarare hinder för, att den utfärdande myndigheten prövar om de underliggande åtgärder för bevisinsamling som vidtagits var lagenliga i den verkställande medlemsstaten. När den utfärdande myndigheten utfärdar en europeisk utredningsorder för överlämnande av befintligt bevismaterial är den bunden av principen om ömsesidigt erkännande, som ligger till grund för det straffrättsliga samarbetet i Europeiska unionen. Om inte de underliggande åtgärderna konstateras vara olagliga i ett rättsligt förfarande i Frankrike, vilket måste kunna inledas av den berörda personen, är den

utfärdande myndigheten inte i den positionen att den kan ifrågasätta deras lagenlighet.

Sammanfattningsvis besvarade generaladvokaten begäran om förhandsavgörande i denna del på följande sätt. När en europeisk utredningsorder utfärdas för överlämnande av bevismaterial som en annan medlemsstat redan har i sin besittning, krävs enligt hänvisningen till ett liknande inhemskt ärende i artikel 6.1 b i direktiv 2014/41 att den utfärdande myndigheten fastställer huruvida och på vilka villkor den relevanta nationella lagstiftningen tillåter att bevismaterial som insamlats genom avlyssning av kommunikation överlämnas mellan inhemska straffrättsliga förfaranden. Den får inte bedöma lagenligheten av den underliggande insamlingen i den verkställande staten av det bevismaterial vars överlämnande den begär. Det saknar betydelse om de underliggande åtgärderna har vidtagits på den utfärdande statens territorium eller är i den statens intresse.

Den andra frågan var om den unionsrättsliga likvärdighetsprincipen innebär att **bevis** som inhämtats genom en utredningsorder som strider mot unionsrätten **inte får användas** om 1) den åtgärd som ligger till grund för bevisinhämtningen i den verkställande staten inte hade varit tillåten i ett liknande inhemskt ärende i den utfärdande staten och 2) bevis som inhämtats genom en sådan olaglig inhemsk åtgärd inte skulle få användas enligt lagstiftningen i den utfärdande staten.

Landgericht Berlin vill veta om den unionsrättsliga likvärdighetsprincipen innebär att det tyska bevisförbudet den menar finns mot viss illegalt insamlad bevisning ska tillämpas även på Encrochatbevis, ifall dessa skulle anses ha insamlats på ett otillåtet sätt. Generaladvokatens korta svar är nej, unionsrätten reglerar inte bevisningens tillåtlighet i straffrättsliga förfaranden. För närvarande avgörs frågan om bevisningens tillåtlighet således av nationell rätt. I frågor där unionslagstiftningen är tillämplig får de relevanta nationella bestämmelserna emellertid inte strida mot artiklarna 47 och 48 i stadgan. De processuella principerna om likvärdighet och effektivitet är tillämpliga på situationer där unionslagstiftningen ger enskilda rättigheter, men inget rättsmedel. Medlemsstaterna måste se till att rättigheter som föreskrivs i unionsrätten kan uppnås på samma villkor som jämförbara inhemska rättigheter, och de tillämpliga processuella reglerna får inte göra det omöjligt att i realiteten verkställa sådana rättigheter. I unionsrätten fastställs emellertid ingen rättighet för enskilda med avseende på bevisningens tillåtlighet.

Likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen är inte tillämpliga.

Sammanfattningsvis menar generaladvokaten i denna del att unionsrätten, på dess nuvarande utvecklingsstadium, inte reglerar frågan om tillåtligheten av bevisning som har erhållits genom en europeisk utredningsorder som utfärdats i strid med kraven i direktiv 2014/41. Bevisningens tillåtlighet är en fråga för nationell lagstiftning, vilken emellertid måste uppfylla de krav avseende rätten till försvar som anges i artiklarna 47 och 48 i stadgan.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

Straffrättsligt samarbete

Omvandling av villkorlig dom till fängelse?

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 5 oktober 2023 i mål C-219/22, QS, prövat en begäran om förhandsavgörande från Rayonen sad Nesebar (Distriktsdomstolen i Nesebar, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 3.3 i rambeslut 2008/675/RIF om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. Begäran har framställts i ett förfarande avseende faktisk verkställighet i en medlemsstat av en lagakraftvunnen fällande dom, varigenom ett villkorligt fängelsestraff utdömts, som avkunnats mot en medborgare i en annan medlemsstat av en domstol i den medlemsstaten.

QS är rumänsk medborgare och bosatt i Rumänien. Han dömdes där till fängelse i ett år och sex månader med uppskjuten verkställighet under en provotid på två år (nedan kallad den första fällande domen), för rattfylleri (nedan kallat det första brottet). Under den provotid som föreskrevs i den första fällande domen, begick QS på nytt brottet rattfylleri (nedan kallat det andra brottet) i Bulgarien. Genom beslut av den hänskjutande domstolen dömdes QS till fängelse, böter och indragning av körkortet under tolv månader (nedan kallat den andra fällande domen). Kort därpå fick den hänskjutande domstolen en begäran från åklagaren om att den första fällande domen skulle verkställas på grund av att det andra brottet hade begåtts under den provotid som föreskrevs i den domen. Den hänskjutande domstolen begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 3.3 i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att den utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken en domstol i den medlemsstaten, som inom ramen för ett nytt brottmålsförfarande – vilket inletts mot en person som genom en lagakraftvunnen fällande dom som avkunnats tidigare i en annan medlemsstat avseende andra gärningar och ännu inte har verkställts i sin helhet, har dömts till en villkorlig påföljd förenad med provotid – har att pröva en ansökan om verkställighet av domen, får besluta om faktisk verkställighet av den påföljden. Domstolen framhöll inledningsvis att **syftet** med rambeslutet inte är att rättsliga beslut som fattats i en medlemsstat ska verkställas i en annan medlemsstat, utan att varje medlemsstat ska se till att tidigare **fällande brottmålsdomar som avkunnats i en annan medlemsstat ges rättsverkningar som är likvärdiga med dem som följer av en inhemsk dom** i enlighet med nationell lagstiftning, så att det går att göra en bedömning av den berörda personens brottsliga förflutna, inbegripet återfall, och fastställa vilken typ av straff som ska utmätas och hur det ska avtjänas. I enlighet med detta syfte föreskrivs i artikel 3.1 i rambeslutet, jämförd med skäl 5 i samma beslut, att medlemsstaterna, vid ett nytt brottmålsförfarande mot en person, ska säkerställa att tidigare fällande domar som avkunnats i en annan medlemsstat mot denna person avseende andra

gärningar, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, beaktas i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas enligt nationell rätt samt att de tillerkänns en verkan som är likvärdig med den som tillerkänns för sistnämnda domar i enlighet med den rättsordningen, oavsett om det är fråga om faktiska verkningar eller rättsliga verkningar av processrätt eller materiell rätt. I enlighet med artikel 3.3 i rambeslut 2008/675, får beaktandet i ett nytt brottmålsförfarande av tidigare fällande domar som avkunnats i en annan medlemsstat emellertid inte innebära att den medlemsstat som genomför det nya förfarandet inkräktar på dessa tidigare fällande domar eller beslut om deras verkställighet, återkallar dem eller tar upp dem till omprövning. De ska således beaktas sådana som de har avkunnats. Vad gäller en lagakraftvunnen fällande dom, varigenom ett villkorligt fängelsestraff utdömts, vilken avkunnats tidigare i en annan medlemsstat och i sin helhet har verkställts följer härav att artikel 3.3 och 3.4 i rambeslut 2008/675, jämförd med skälen 6 och 14 i samma rambeslut, utgör hinder för att en nationell domstol beaktar den fällande domen på samma sätt som en inhemsk fällande dom och tillerkänner den domen en verkan som är likvärdig med den som tillerkänns inhemska fällande domar, när detta i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning, leder till att uppskjutandet under en prøvotid av verkställigheten av det straff som utdömts genom nämnda dom upphävs och att straffet omvandlas till ett ovillkorligt fängelsestraff.

För det andra har domstolen preciserat att beaktandet av en lagakraftvunnen fällande dom som avkunnats tidigare i en annan medlemsstat och som inte har verkställts i sin helhet, vid ett nytt brottmålsförfarande som inletts mot samma person avseende andra gärningar i syfte att utdöma en sammanlagd påföljd, varvid den påföljd som utdömts genom nämnda dom beaktas, inte får innebära att det inkräktas på den domen eller beslut om dess verkställighet, i den mening som avses i artikel 3.3 i rambeslut 2008/675, jämförd med skäl 14 i samma rambeslut, när den domen har översänts och erkänts, i enlighet med rambeslut 2008/909, för att verkställas i den medlemsstat där det nya brottmålsförfarandet genomförs. När det gäller en lagakraftvunnen fällande dom, varigenom ett villkorligt fängelsestraff har utdömts, såsom förevarande dom, regleras översändandet av den domen till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där det nya brottmålsförfarandet genomförs och den medlemsstatens erkännande av nämnda dom inte av rambeslut 2008/909 utan av rambeslut 2008/947. Enligt artikel 14.1 i rambeslut 2008/947 består emellertid en av verkningarna av erkännandet av en fällande dom, varigenom ett villkorligt fängelsestraff utdöms just i att den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten ges befogenhet att besluta om åtgärder avseende det uppskjutande som ursprungligen beviljats vilka framstår som nödvändiga om den person som dömts begår ett nytt brott. Bland dessa åtgärder återfinns upphävande av uppskjutandet av verkställigheten. Vad gäller en lagakraftvunnen fällande dom, varigenom ett villkorligt fängelsestraff utdömts, som avkunnats tidigare i en annan medlemsstat och som inte har verkställts i sin helhet, följer härav att det är endast när denna dom har översänts och erkänts i enlighet med rambeslut 2008/947 som artikel 3.3 och 3.4 i rambeslut 2008/675, jämförd med skälen 6 och 14 i samma rambeslut, inte utgör hinder för att en nationell domstol beaktar den fällande domen på samma sätt som en inhemsk fällande dom och tillerkänner den domen en verkan

som är likvärdig med den som tillerkänns inhemska fällande domar, i de fall då beaktandet leder till att uppskjutandet av verkställigheten av det straffet under en provotid, upphävs och att det fattas beslut om faktisk verkställighet av straffet. Det är nämligen endast i ett sådant fall som ett sådant beaktande av samma fällande dom inte inkräktar på beslut om dess verkställighet, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

EU-domstolen besvarade frågan på följande sätt:

Artikel 3.3 i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en lagstiftning i en medlemsstat, enligt vilken en domstol i den medlemsstaten, som inom ramen för ett nytt brottmålsförfarande – vilket inletts mot en person som genom en lagakraftvunnen fällande dom som avkunnats tidigare i en annan medlemsstat avseende andra gärningar och som ännu inte har verkställts i sin helhet, har dömts till en villkorlig påföljd förenad med provotid – har att pröva en ansökan om verkställighet av domen, får upphäva uppskjutandet under en provotid av verkställigheten av påföljden och besluta om faktisk verkställighet av påföljden, förutsatt att nämnda dom har översänts och erkänts i den medlemsstat där det nya brottmålsförfarandet genomförs, i enlighet med rambeslut 2008/947.

Fem års fängelse som minimistraff för varumärkesintrång oproportionerlig påföljd

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 19 oktober 2023 i mål C-655/21, G. ST. T., prövat en begäran om förhandsavgörande från Rayonen sad - Nesebar (stadsdelsdomstol i Nesebar, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 13 i direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och artikel 49 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Begäran har framställts i ett brottmål mot G. ST. T. för varumärkesintrång.

G. ST. T. äger ett enmansbolag vars verksamhet består av klädförsäljning. Under år 2016 genomförde tjänstemän vid det bulgariska inrikesministeriet en kontroll i en affärslokal som detta bolag hyrde i kommunen Nesebar (Bulgarien) och beslagtogs de varor som utbjöds till försäljning där. I sakkunnigutlåtandet framkom att de kännetecken som hade anbringats på dessa varor liknade registrerade varumärken. Det sammanlagda värdet av dessa varor uppskattades vidare till cirka 718 000 EUR för "äka" och till cirka 41 000 EUR för "imitationer". Åklagare bedömde att G. ST. T., utan varumärkesinnehavarnas samtycke, i sin näringsverksamhet hade använt varumärken som omfattades av ensamrätter och att denna verksamhet hade orsakat "betydande skada". Åtal väcktes vid den hänskjutande domstolen.

Förhandsavgörande begärdes avseende en rad frågor, varav enbart den fjärde refereras här.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin fjärde fråga för att få klarhet i huruvida artikel 49.3 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för nationell lagstiftning enligt vilken både ett frihetsberövande straff och ett bötesstraff föreskrivs för det fall ett varumärke används i näringsverksamhet utan tillstånd från varumärkesinnehavaren, varvid det frihetsberövande straffet består i fem till åtta års fängelse när användningen har skett vid upprepade tillfällen eller har medfört betydande skada. Domstolen framhöll inledningsvis att enligt artikel 49.3 i stadgan bör straffets stränghet inte vara oproportionerlig i förhållande till lagöverträdelsen. Medlemsstaterna har visserligen, så länge unionens lagstiftning inte har harmoniserats i fråga om tillämpliga sanktioner, befogenhet att fastställa påföljdernas

art och nivå, men då med iakttagande av bland annat proportionalitetsprincipen. De repressiva åtgärder som tillåts enligt nationell lagstiftning får, med hänsyn till denna princip, inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de legitima mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen. Vidare ska sanktionernas stränghet vara anpassad till hur allvarliga de överträdelser är som de beivrar, särskilt genom att det säkerställs att sanktionerna verkligen har en avskräckande verkan, samtidigt som de inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå nämnda mål. När det i den nationella lagstiftningen föreskrivs en kumulering av påföljder av straffrättslig karaktär, såsom ekonomiska påföljder och frihetsberövande påföljder, är de behöriga myndigheterna således skyldiga att försäkra sig om att de ålagda påföljderna tillsammans inte är strängare än vad som är motiverat med hänsyn till den konstaterade överträdelsens allvar, vid äventyr av att annars åsidosätta proportionalitetsprincipen. Genom att föreskriva ett fängelsestraff på minst fem år för samtliga fall då varumärket använts i näringsverksamhet utan tillstånd, innebär en sådan nationell lagstiftning som den som avses i den fjärde frågan att det blir orimligt svårt för de behöriga myndigheterna att, mot bakgrund av samtliga relevanta omständigheter, fastställa en påföljd vars stränghet inte går utöver den konstaterade överträdelsens allvar. Den hänskjutande domstolen har nämligen angett att den möjlighet som enligt bulgarisk straffrätt står till buds för att fastställa en lägre påföljd än det minimistraff som föreskrivs i artikel 172b.2 i strafflagen är begränsad till fall där de förmildrande omständigheter antingen är extraordinära eller mångtaliga. Den hänskjutande domstolen uppgav även att det endast är möjligt att döma till villkorlig dom om fängelsestraffet inte överstiger tre år. Med hänsyn till att det i artikel 172b.2 i strafflagen föreskrivs ett fängelsestraff på minst fem år för samtliga fall då varumärket använts utan tillstånd i näringsverksamhet, kan dessa begränsade möjligheter till straffnedsättning och villkorlig dom visa sig vara otillräckliga för att i varje enskilt fall anpassa påföljden till ett straff som står i proportion till överträdelsens allvar. Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 49.3 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för nationell lagstiftning enligt vilken ett minimistraff på fem års fängelse föreskrivs för det fall ett varumärke används i näringsverksamhet utan tillstånd från varumärkesinnehavaren, när användning har skett vid upprepade tillfällen eller har medfört betydande skada.

Civilrättsligt samarbete

Informationssamhället

Arbetsrätt

Konsumenträtt

Migrationsrätt

Palestinier som riskerar att avlida eller drabbas av allvarliga hälsoproblem kan omfattas av rätten till asyl

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 5 oktober 2023 i mål C-294/22, OFPRA, prövat en begäran om förhandsavgörande från Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike) angående tolkningen av artikel 12.1 a i direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet. Begäran har framställts i ett mål mellan SW och Office français de protection des réfugiés et apatrides (franska myndigheten för skydd av flyktingar och statslösa, OFPRA). Målet rör OFPRA:s avslag på SW:s ansökan om att beviljas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande. SW är en statslös person av palestinskt ursprung. Han föddes år 1976 i Libanon, där han levde till dess att han lämnade landet år 2019, då han anlände till Frankrike. Det framgår av utredningen i målet vid EU-domstolen att SW sedan födseln lider av en allvarlig genetisk sjukdom som kräver vård. På grund av brist på ekonomiska medel saknade United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East, UNRWA möjlighet att tillhandahålla SW sådan vård. Samma år avlog OFPRA:s generaldirektör SW:s ansökan om status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande. Cour nationale du droit d'asile (Nationella asylstolen, Frankrike) upphävde detta beslut och beviljade SW flyktingstatus. OFPRA överklagade detta avgörande till Conseil d'État, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sina frågor för att få klarhet i huruvida, och i förekommande fall på vilka villkor, artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört när UNRWA saknar möjlighet att garantera en statslös person av palestinskt ursprung som omfattas av detta skydd eller bistånd tillgång till den hälso- och sjukvård och medicinska behandling som dennes hälsotillstånd kräver.

Enligt artikel 12.1 a första meningen i direktiv 2011/95 kan en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte anses som flykting om "han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR". I artikel 1 D första stycket i Genèvekonventionen föreskrivs att denna konvention "... icke [är] tillämplig på dem som för närvarande åtnjuta beskydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller institutioner än" UNHCR. UNRWA är ett FN-organ som har inrättats för att skydda och bistå palestinier i deras egenskap av "palestinska flyktingar". Dess mandat omfattar ett insatsområde bestående av fem sektorer, nämligen Gazaremsan, Västbanken (inklusive östra Jerusalem), Jordanien, Libanon och Syrien. På grund av den särskilda flyktingstatus som skapats för palestinier inom nyssnämnda områden i Mellanöstern, kan de som är registrerade hos UNRWA i princip inte anses vara flyktingar inom unionen enligt artikel 12.1 a första meningen i direktiv 2011/95, som motsvarar artikel 1 D första stycket i Genèvekonventionen. Det följer emellertid av artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2011/95, som motsvarar artikel 1 D andra stycket i Genèvekonventionen, att om UNRWA:s beskydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har

fastställts slutgiltigt i enlighet med relevanta resolutioner från Förenta nationernas generalförsamling, så kan dessa automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktiv 2011/95. EU-domstolen har uttalat att skydd eller bistånd från ett organ eller ett kontor (såsom UNRWA) kan upphöra inte bara genom att organet eller kontoret avskaffas, utan även då det är omöjligt för organet eller kontoret att fullgöra sitt uppdrag. När beslutet att lämna UNRWA:s verksamhetsområde motiveras av omständigheter som den berörda personen inte råder över, kan en sådan situation leda till att det bistånd som denne åtnjuter ska anses ha upphört, i den mening som avses i artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2011/95. Vid tillämpningen av denna bestämmelse är det **tillräckligt att fastställa att biståndet** eller skyddet från UNRWA **faktiskt har upphört** av något skäl, så att organet, på objektiva grunder eller på grund av personens situation, inte längre kan garantera vederbörande levnadsvillkor i enlighet med sitt uppdrag. Att tillgodose palestinska flyktingars grundläggande hälso- och sjukvårdsbehov ingår i UNRWA:s uppdrag. Om UNRWA av något skäl inte kan bistå med sådan hälso- och sjukvård, innebär det att biståndet från UNRWA ska anses ha upphört, på sätt som avses i artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2011/95. För att det ska kunna konstateras att UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört och att den berörda personen följaktligen varit tvungen att lämna UNRWA:s verksamhetsområde krävs att vederbörandes personliga säkerhet är allvarligt hotad och att organet saknar möjlighet att inom området garantera honom eller henne sådana levnadsförhållanden som överensstämmer med organets uppdrag. En statslös person av palestinskt ursprung ska **anses ha varit tvungen att lämna** detta område för det fall **UNRWA saknat möjlighet att bistå** personen med nödvändig hälso- och sjukvård **och detta medfört en verklig risk för att vederbörande inom kort avlider eller för att dennes hälsa försämras på ett allvarligt, snabbt och oåterkalleligt sätt** eller för att dennes förväntade livslängd förkortas avsevärt.

Frågan besvarades på följande sätt:

Mot denna bakgrund ska tolkningsfrågorna besvaras på följande sätt. Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att UNRWA:s skydd eller bistånd ska anses ha upphört när UNRWA saknar möjlighet att garantera en statslös person av palestinskt ursprung som omfattas av detta skydd eller bistånd tillgång till den hälso- och sjukvård och medicinska behandling som erfordras för att denne inte ska utsättas för en verklig risk för att inom kort avlida eller för att få se sitt hälsotillstånd försämras på ett allvarligt, snabbt och oåterkalleligt sätt eller sin förväntade livslängd avsevärt förkortas. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida en sådan risk är för handen.

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Från webbplatsen [Lawpub Stockholm](http://www.lawpub.se), en samlad plattform för juridisk utgivning med anknytning till Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet går det utmärkt att läsa vissa artiklar ur t.ex. Europarättslig tidskrift, för vilket det annars krävs en

prenumeration. Ur senaste numret noteras bl.a. artikeln [När Sverige leder EU:s ministerråd går det oftast bra – och så även denna gång](#) av Anna Wetter Ryde.

Från [Svensk juristtidning](#) är [Svensk internationell domsrätt enligt EU:s insolvensförordning](#) av Anna Warberg den senast publicerade artikeln av mer specifikt EU-rättsligt intresse.

Även [Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Man skriver så här på hemsidan: "Skattenytt Förlags AB avser att digitalisera samtliga artiklar som har publicerats i tidskriften Skattenytt under åren 1951–1989. Artiklarna kommer att finnas allmänt tillgängliga på Skattenytts hemsida. Det betyder att det inte krävs någon prenumeration eller inloggning för att nå dem."

Den senaste artikeln av EU-rättsligt intresse som finns fritt tillgänglig är [Klargörande från EU-domstolen om rätten till konfidentiell kommunikation med juridiska rådgivare vid tillämpning av DAC6](#) av David Kleist.

NYA SVENSKA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET

[Ds - Vissa patenträttsliga frågor](#)

På uppdrag av regeringen har en särskild utredare föreslagit de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentsystemet. Utredaren har också lämnat förslag om en ny patentlag (dir. 2012:99 och dir. 2014:67). Utredningen tog namnet Patentlagsutredningen (Ju 2012:12). I juni 2013 redovisade utredningen delbetänkandet Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet (SOU 2013:48) och i april 2015 redovisades slutbetänkandet Ny patentlag (SOU 2015:41). Utifrån utredningens delbetänkande och delar av slutbetänkandet har regeringen beslutat propositionen Ett enhetligt patentskydd i EU (prop. 2013/14:89) och propositionen Ökad rättssäkerhet i det enhetliga patentsystemet (prop. 2015/16:124). Propositionernas lagförslag har antagits av riksdagen och har inneburit ändringar i den sedan tidigare gällande patentlagen (SFS 2014:434, SFS 2016:726 och SFS 2016:727).

Under den fortsatta beredningen av slutbetänkandet har vissa ytterligare frågor uppmärksamats som bör övervägas i samband med framtagandet av en ny patentlag. Det rör sig om en ytterligare anpassning till EU-rätten när det gäller patentlagens bestämmelse om åtgärder som kan vidtas med sådan egendom som ett patentintrång gäller, så kallade korrigeringsåtgärder. Det rör sig också om behovet av ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för underrättelser som ska lämnas av den som avser att utnyttja undantagen för tillverkning av produkter eller läkemedel som skyddas av tilläggsskydd enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 av den 6 maj 2009 om

tilläggsskydd för läkemedel. Frågorna behandlas i denna promemoria. Förslagen kompletterar förslagen i slutbetänkandet.

[Tilläggsskatt för företag i stora koncerner - Prop. 2023/24:32](#)

Propositionen innehåller förslag som syftar till att säkerställa att multinationella och nationella koncerner betalar en skälig andel skatt oavsett var de är verksamma. Förslagen föranleds av rådets direktiv (EU) 2022/2523 om säkerställande av en global minimiskattenivå för multinationella koncerner och storskaliga nationella koncerner i unionen. Direktivet bygger på de modellregler med tillhörande kommentar som OECD/G20:s inkluderande ramverk (IF) arbetat fram.

Förslaget innebär att en nationell tilläggsskatt införs för att uppnå en effektiv minimibeskattningsnivå av enheter som ingår i stora nationella eller multinationella koncerner. Enligt förslaget ska sådana koncerner med en årlig intäkt motsvarande minst 750 miljoner euro vara föremål för en effektiv skatt om minst 15 procent på en särskilt definierad skattebas. Vissa enheter föreslås vara undantagna, vilket exempelvis gäller för myndighetsenheter, ideella organisationer och pensionsfonder. Tilläggsskatten föreslås regleras i en ny lag, lagen om tilläggsskatt.

En tillfällig förenklingsregel (safe harbour-regel) föreslås också som innebär att de multinationella koncernerna under en övergångsperiod inte behöver göra fullständiga beräkningar i enlighet med reglerna, utan de kan använda befintliga uppgifter.

Propositionen innehåller även förslag på bestämmelser om förfarandet som krävs för att skatten ska kunna administreras samt att förfarandet regleras i skatteförfarandelagen (2011:1244). Bestämmelserna innebär bl.a. en skyldighet att lämna en tilläggsskatterapport till Skatteverket för den som omfattas av den nya lagens tillämpningsområde. Förfarandet kompletteras även med en tilläggsskattedeklaration som ska lämnas in i de fall koncernenheten ska betala tilläggsskatt. Om det klart framgår att felaktiga uppgifter har lämnats i en tilläggsskatterapport eller att uppgifter som skulle ha lämnats har utelämnats föreslås att en ny särskild avgift i form av en rapportavgift ska kunna tas ut. En rapportavgift får dock tas ut endast om bristerna är allvarliga. Slutligen föreslås även att det ska vara möjligt att ansöka om förhandsbesked i frågor om tilläggsskatt.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

[Behöriga myndigheter enligt EU:s förordning om en gemensam digital ingång – lagrådsremiss](#)

I lagrådsremissen föreslås att bestämmelserna om behöriga myndigheter i 2 § lagen (2022:126) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång ska ändras på så sätt att regeringen inte längre ska bestämma vilka som ska vara behöriga myndigheter enligt EU-förordningen.

Det blir upp till varje myndighet och enskilt organ att själv identifiera sig som behörig myndighet enligt EU-förordningen.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

[Förvärv och förvaltning av vissa kreditavtal - Prop. 2023/24:23](#)

Regeringen föreslår att det införs ett regelverk för förvärv och förvaltning av så kallade nödlidande kreditavtal, vilket något förenklat är kreditavtal där låntagaren inte

klarar av att betala krediten i tid. Förslagen syftar till att stärka regleringen av marknaden för överlåtelser av nödlidande kreditavtal som har ingåtts av ett kreditinstitut och motverka oseriöst agerande. Dessutom ökar skyddet för låntagarna. Förslagen bygger på ett EU-direktiv. För att genomföra direktivet föreslår regeringen en ny lag som innebär att det behövs tillstånd från Finansinspektionen för att få förvalta nödlidande kreditavtal samt att kreditförvaltare ställs under Finansinspektionens tillsyn. Lagen innebär också att låntagarnas skydd stärks, bland annat genom att det införs krav på relevant information när ett nödlidande kreditavtal överlåts och att det ska finnas möjlighet att lämna klagomål.

I propositionen föreslås det vidare att tillsynen över inkassoföretag ska samlas hos Finansinspektionen i stället för att vara uppdelad mellan olika myndigheter. Genom att tillsynsansvaret samlas hos en myndighet blir det enklare för en låntagare att veta vart han eller hon ska vända sig med synpunkter och klagomål. Dessutom minskar risken för skillnader i bedömningar och praxis på inkassoområdet.

Det föreslås också att det i kreditupplysningslagen uttryckligen ska anges att kreditupplysningsföretag får behandla uppgifter om förvaltare.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.